

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 612/2022-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] Miloslavov, zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Ivanou Vaculčiakovou s. r. o., Jarková 1, Prešov, IČO 52 697 339, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 5Exre/85/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 5Exre/85/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **800 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške **632,11 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a nečinnosťou Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5Exre/85/2020. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadostučinenie vo výške 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 612/2022-22 z 29. novembra 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Uvedené uznesenie bolo prijaté vo IV. senáte ústavného súdu zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca). Po prijatí Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2023 (ďalej len „rozvrh práce“, dostupný na webovom sídle ústavného súdu) sa sudca spravodajca Ivan Fiačan od 1. januára 2023 stal členom III. senátu ústavného súdu. V zmysle čl. II bodu 5 a čl. XI bodu 1 rozvrhu práce je preto na rozhodnutie vo veci príslušný III. senát ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.

4. Z ústavnej sťažnosti a predloženého spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľ spolu s [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľ 2“) podal 6. augusta 2020 okresnému súdu návrh na zosúladenie údajov v obchodnom registri so skutočným právnym stavom podľa § 289 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) vzhľadom na to, že sa vzdal funkcie konateľa v obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] v likvidácii (ďalej len „obchodná spoločnosť“). Sťažovateľ sa 14. februára 2020 vzdal funkcie konateľa postupom v zmysle § 66 ods. 2 Obchodného zákonníka v znení účinnom v čase vzdania sa funkcie, t. j. oznámením podpísaným v prítomnosti notára, ktoré doručil obchodnej spoločnosti. Sťažovateľ tak učinil z dôvodu, že v dôsledku úmrtia jedinej spoločníčky obchodnej spoločnosti pani [REDAKOVANÉ] – matky sťažovateľa, nemala obchodná spoločnosť valné zhromaždenie a sťažovateľ nemal kto odvolať z funkcie konateľa. Z rovnakého dôvodu a rovnakým postupom sa navrhovateľ 2 vzdal funkcie konateľa v obchodnej spoločnosti oznámením z 8. februára 2020. Vzdanie sa funkcie sťažovateľa ako konateľa bolo účinné po uplynutí troch mesiacov od doručenia vzdania sa funkcie, t. j. k 21. máju 2020.

5. Vzhľadom na nečinnosť okresného súdu v čase od podania návrhu zaslal 18. októbra 2020 sťažovateľ okresnému súdu mailovou formou žiadosť o informácie o stave konania a následne tak učinil prípisom z 3. decembra 2020. Okresný súd vyzval 16. februára 2021 sťažovateľa, aby preukázal, že vzdanie sa funkcie bolo doručené obchodnej spoločnosti. Sťažovateľ požadované potvrdenie Slovenskej pošty, a. s., doručil okresnému súdu 23. februára 2021. Prípisom zo 16. februára 2021 vyzval okresný súd navrhovateľa 2, aby odstránil nedostatky podania spísaním a zaslaním novej listiny o vzdaní sa funkcie. Na základe tohto oznámenia bola 1. júla 2021 zo strany navrhovateľa 2 okresnému súdu doručená požadovaná listina obsahujúca vzdanie sa funkcie konateľa podpísaná v prítomnosti notára. Sťažovateľ podal 23. augusta 2021 okresnému súdu opätovnú žiadosť o informáciu o stave konania s poukazom na skutočnosť, že napadnuté konanie trvá viac než rok a zápis údajov v obchodnom registri nekorešponduje so skutočným stavom. Okresný súd 21. novembra 2022 vydal uznesenie o začatí konania a zároveň vyzval obchodnú spoločnosť, sťažovateľa a navrhovateľa 2, aby sa vyjadrili, či súhlasia s výmazom sťažovateľa a navrhovateľa 2 ako konateľov obchodnej spoločnosti z obchodného registra. Obchodná spoločnosť doručila okresnému súdu súhlas s vykonaním predmetného výmazu

30. novembra 2022; súhlas sťažovateľa a navrhovateľa 2 bol okresnému súdu doručený 6. decembra 2022. Uznesením z 19. decembra 2022 okresný súd napokon rozhodol o vykonaní výmazu sťažovateľa a navrhovateľa 2 ako konateľov obchodnej spoločnosti z obchodného registra.

6. Podľa sťažovateľa sa napadnuté konanie vyznačuje nečinnosťou, v dôsledku ktorej ani po viac ako dvoch rokoch od začatia konania nedošlo k výmazu sťažovateľa ako konateľa obchodnej spoločnosti z obchodného registra. Vzhľadom na formálnu publicitu obchodného registra, okolnosť, že je sťažovateľ zo strany verejnosti, verejných orgánov, bánk a pod. stále vnímaný ako konateľ obchodnej spoločnosti, spôsobuje sťažovateľovi významnú ujmu. Zvýrazňuje predmet napadnutého konania, ktoré nie je skutkovo či právne náročné a v ktorom nijak neprispel k prietahom.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

7. K ústavnej sťažnosti sťažovateľa sa vyjadril predseda okresného súdu, ktorý po vecnej stránke odkázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne z 19. decembra 2022. Zákonná sudkyňa vzniknuté prietahy odôvodňuje stavom zaťaženia okresného súdu a vysokým nápadom vecí. Poukazuje na nové povinnosti okresných súdov v súvislosti s legislatívou týkajúcou sa zápisov konečných užívateľov výhod obchodných spoločností do obchodného registra, čím došlo k nadmernému administratívne zaťaženiu príslušných obchodných úsekov okresného súdu. S ohľadom na neprimerane vysoký počet pridelených vecí zákonná sudkyňa konštatovala, že nie je reálne možné z kapacitných, personálnych i časových dôvodov veci riadne naštudovať a plynulo vybavovať, a preto nie je primárne relevantné pre skúmanie otázky prietahov v konaní náročnosť sporu, ale je to otázka zaťaženia okresného súdu. Ďalej uviedla, že na tieto systémové nedostatky dlhodobo a opakovane poukazuje, ale viedli len k čiastkovým riešeniam.

8. Čo sa týka samotného napadnutého konania, zákonná sudkyňa uviedla, že návrh bolo možné riešiť jednoduchším spôsobom, a to v registri Re, t. j. v rámci konania o zápise údajov podľa ustanovenia § 278 písm. a) a nasl. CMP, pretože jedinou spoločníčkou obchodnej spoločnosti a zároveň konateľkou bola pani [REDAKOVANÉ], matka sťažovateľa.

9. Sťažovateľ v replike z 10. januára 2023 uviedol, že ani nové povinnosti súdov nemohli mať vplyv na napadnuté konanie v relevantnom rozsahu, keďže zosúladenie údajov a doplnenie chýbajúcich identifikačných údajov týkajúcich sa konečných užívateľov výhod do obchodného registra malo byť vykonané v období od 1. januára 2020 do 30. septembra 2022, čo je obdobie viac ako dvoch rokov od podania návrhu sťažovateľa na začatie konania.

10. K tvrdeniu zákonnej sudkyne, že návrh bolo možné riešiť rýchlejšim spôsobom v registri Re, sťažovateľ uviedol, že vzhľadom na úmrtie [REDAKOVANÉ] vykonávajúcej pôsobnosť valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti bola obchodná spoločnosť prakticky paralyzovaná a nemohla teda ani odvolať sťažovateľa z funkcie konateľa. Sťažovateľ preto postupoval v zmysle § 66 ods. 2 Obchodného zákonníka, funkcie konateľa sa vzdal, v dôsledku čoho nebol oprávnený konať za obchodnú spoločnosť a z tohto dôvodu inicioval konanie o zosúladenie údajov podľa § 289 a nasl. CMP. Sťažovateľ tvrdí, že nebol oprávnený podať návrh na zápis zmeny údajov v rámci agendy registra Re, pretože na to nebol oprávnený podľa § 5 ods. 1 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej

len „zákon č. 530/2003 Z. z.“), podľa ktorého návrh na zápis podáva navrhovateľ, ktorým je zapísaná osoba alebo osoba oprávnená podľa osobitného zákona.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti vecí, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Prihliada sa aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

12. Predmetom napadnutého konania je návrh na zosúladenie údajov v obchodnom registri. Z pohľadu kritéria právnej a faktickej zložitosti ide o vec, ktorá tvorí bežnú agendu všeobecných súdov a nie je ju potrebné kvalifikovať ako právne či skutkovo zložitú. Naopak, ide o mimosporové konanie, na základe ktorého sa zapisuje do obchodného registra údaj o už existujúcom právnom stave a nevyznačuje sa potrebou rozsiahleho dokazovania.

13. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil, že by svojím správaním prispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania, naopak, na výzvy okresného súdu reagoval obratom, o konanie sa aktívne zaujímal a podával opakované žiadosti o stave napadnutého konania.

14. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov a uvádza, že celková dĺžka napadnutého konania je viac ako 2 roky a 4 mesiace. Ústavný súd zistil v postupe okresného súdu jeho nečinnosť v období od 6. augusta 2020, teda od podania návrhu sťažovateľa na začatie napadnutého konania, do 16. februára 2021, keď okresný súd učinil vôbec prvé úkony v konaní, ktorými boli výzva sťažovateľovi a navrhovateľovi 2, aby doručili okresnému súdu požadované listinné dôkazy (viac ako 6 mesiacov). Potom, keď 1. júla 2021 dostal okresný súd od navrhovateľa 2 požadovanú listinu obsahujúcu vzdanie sa funkcie konateľa, bol okresný súd nečinný až do 21. novembra 2022, keď vydal uznesenie o začatí napadnutého konania. Takmer 1 rok a 5 mesiacov nevykonal okresný súd v napadnutom konaní žiaden úkon, vo vzťahu k sťažovateľovi je táto doba až 1 rok a 9 mesiacov. Zrejme aj v dôsledku podania ústavnej sťažnosti (3. október 2022) bol okresný súd aktívny a výmaz údajov sťažovateľa ako konateľa z obchodného registra bol vykonaný uznesením okresného súdu z 19. decembra 2022.

15. Vo vzťahu k obrane okresného súdu spočívajúcej v argumentácii o zaťažnosti príslušného súdneho oddelenia a množstve pridelených vecí ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát

zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 481/2017, III. ÚS 530/2022).

16. K vyjadreniu zákonnej sudkyne, že návrh bolo možné riešiť v registri Re, a teda s'ťažovateľ mal podať návrh na zápis zmeny údajov podľa § 278 písm. a) a nasl. CMP, ústavný súd dodáva, že tento argument neobstojí, pretože nemá spojitosť s nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní, v ktorom malo byť v každom prípade rozhodnuté v primeranom časovom horizonte. V okolnostiach prípadu s'ťažovateľ nedisponoval aktívnou procesnou legitímáciou pre podanie návrhu na zápis údajov v zmysle § 278 písm. a) CMP, pretože podľa § 5 ods. 1 zákona č. 530/2003 Z. z. je návrh oprávnený podať navrhovateľ, ktorým je zapísaná osoba alebo osoba oprávnená podľa osobitného zákona. S'ťažovateľ, naopak, v predmetnej veci postupoval správne, keď podal návrh na zosúladienie údajov v zmysle § 289 a nasl. CMP. V prípade, ak v dôsledku vzdania sa funkcie konateľa zo strany s'ťažovateľa obchodná spoločnosť nemala iného konateľa (navrhovateľ 2 sa takisto vzdal funkcie konateľa a tretím konateľom bola už zosnulá matka s'ťažovateľa) a bývalý konateľ už nemal oprávnenie podať v mene spoločnosti návrh na svoj výmaz z obchodného registra, výmaz konateľa z obchodného registra bolo možné dosiahnuť práve iniciovaním konania o zosúladienie údajov. Na jeho základe sa má docieľiť zhoda zápisu v obchodnom registri so skutočným právnym stavom inak ako na základe návrhu na zápis údajov do obchodného registra. Návrh na začatie konania o zosúladienie údajov môže podať každý, kto má právny záujem na správnosti údajov zapísaných v obchodnom registri, alebo každý, koho sa zapísané údaje týkajú.

17. Pri zohľadnení celkovej dĺžky konania, ktorej podstatná časť bola vyplnená úplnou nečinnosťou okresného súdu, ako aj vzhľadom na jednoduchý predmet napadnutého konania dospel ústavný súd k záveru, že došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahovo zhodného práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Keďže ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu zistil, že okresný súd už vo veci rozhodol, neprikázal mu v napadnutom konaní konať bez zbytočných priet'ahov.

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

19. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva.

20. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia aj napriek tomu, že napadnuté konanie je už právoplatne skončené. Ústavný súd prihliadol na celkovú dĺžku konania, postup okresného súdu aj s ohľadom na právnu i faktickú jednoduchosť predmetu napadnutého konania, ako aj správanie s'ťažovateľa. Ústavný súd vzal do úvahy aj skutočnosť, že nesprávny dlhotrvajúci zápis údajov v obchodnom registri mohol vzhľadom na materiálnu publicitu údajov obchodného registra voči tretím osobám spôsobovať s'ťažovateľovi určitú ujmu. Z tohto dôvodu priznal s'ťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 800 eur a vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd návrhu s'ťažovateľa nevyhovel.

V.
Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) nárok na náhradu trov konania.

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3, § 16 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je vo výške 193,83 eur a náhrada výdavkov je vo výške 11,63 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur a náhrada výdavkov je vo výške 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) a jeden právny úkon v roku 2023 (vyjadrenie), čo spolu predstavuje sumu 632,11 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2023

Robert Šorl
predseda senátu